

Praten over *emancipatie* is er aan beginnen

Henriëtte Neuijen

Natuurlijk is het inmiddels een cliché geworden: emancipatie is wel zo'n beetje klaar, behalve bij allochtone gezinnen. Daar valt wel wat tegenin te brengen en dat gebeurt soms ook. Maar de andere kant van een cliché is dat er, juist omdat het een kern van waarheid bevat, ook een hardnekkig beeld is.

De Turks-Nederlandse Belgien en Koerdisch-Nederlandse Nuray komen de (voor)oordelen dagelijks tegen en willen graag hun kant eens laten horen.

Nuray en Belgien.

Voor al Nuray kan zich er aan storen: in Nederland is een vrouw pas geëmancipeerd als ze werkt en een man als hij huishoudelijke taken op zich neemt. Maar volgens haar is de werkelijkheid vele malen genuanceerder: "Het is maar één opvatting over emancipatie. Maar hoe definieer je emancipatie? Er zijn in Nederland goed opgeleide vrouwen, die hartstikke actief zijn, belangen behartigen, thema's agenderen, zalen toespreken en zich op allerlei manieren ontplooiën. Daarnaast hebben ze een traditionele opvatting over moederschap en de taken die dat met zich meebrengt. Maar het is toch niet vol te houden dat die vrouwen alleen daarom helemaal niet geëmancipeerd zijn? Emancipatie gaat toch ook om

het maken van bewuste keuzes en het ontwikkelen van je talenten? Ik vind dat het veel meer gaat om de manier waarop partners hun relatie vorm geven, dan om de vraag wie er nou precies wat doet. Mijn man heeft zijn leuke baan verruild voor werk dichterbij huis, toen ik in verwachting was van ons tweede kind. Twee forenzende ouders is te zwaar voor een gezin vond hij. Mijn ervaring is echter dat ik als allochtone vrouw steeds langs die Nederlandse meetlat gelegd word en mijn relatie het keurmerk 'geëmancipeerd' niet krijgt toegekend, omdat mijn man niet genoeg in het huishouden doet."

Collega en vriendin Belgien stemt in: "Voor mij speelt het wel hoor, of mijn man zijn verantwoordelijkheden pakt in ons gezin. Maar dat kan alleen

omdat aan de voorwaarde die daar wat mij betreft aan vooraf gaat al is voldaan. Voor mij is het allerbelangrijkste dat mannen en vrouwen elkaar ruimte en vrijheid bieden.

Als mijn man had geprobeerd om mij in te perken dan was dat ons strijdpunt geweest. Aangezien dat niet aan de orde is, zie ik dat ik dezelfde discussies voer als veel Nederlandse vriendinnen, namelijk ben je het eens over wie er wat doet en kun je ook accepteren dat jouw man het op zijn manier doet."

Praat met elkaar

Gelijkwaardig zijn in je relatie, elkaar voor vol aanzien en open over alles kunnen praten, dat is voor Nuray de essentie. "Dan is het ook makkelijker om afspraken te maken over praktische zaken."

"Met elkaar kunnen praten is zeker belangrijk" stemt Belgien in. "Dat is iets wat in de Turkse cultuur traditioneel niet gebeurt. Dat zie je, in elk geval bij de eerste generatie, terug: vrouwen mogen niet praten waar mannen bij zijn en mannen luisteren niet. Echtparen zijn eraan gewend om in die zin langs elkaar heen te leven. Nu die rollen onder druk komen te staan, klagen mannen 'onze vrouwen praten alleen over ons, maar niet met ons', of ze betreuren dat hun vrouw nooit tevreden is, maar bespreken dat dus niet met haar. Terwijl vrouwen onder elkaar mopperen dat hun man niks doet maar zich wel overal mee wil bemoeien. Vrouwen steunen elkaar onderling, ook met praktische dingen. Dat heeft goede kanten, maar het sluit hun man uit."

Nuray: "Als je langs elkaar heen leeft wordt emancipatie moeilijk, het moet van twee kanten komen. Turken in Nederland zijn vaak traditioneler dan in Turkije, hoewel er onderling forse

Belgin.

verschillen zijn. Toen in september 1980 de militaire coup plaatsgreep in Turkije, bracht dat heel andere nieuwkomers naar Nederland. Dat waren vooral hoogopgeleide, politiek-actieve intellectuelen uit de stad. Zij hebben de Turkse gemeenschap in Nederland in beweging gebracht. Maar mensen die oorspronkelijk uit traditionele streken kwamen, hebben sterk aan hun gewoonten en tradities vastgehouden, ongeacht hoe Turkije zich ontwikkelde. Vergeet niet dat in Turkije veel vrouwen werken en dat het percentages vrouwen in topfuncties in Nederland daar schamel bij afsteekt.”

Tweede generatie

Noch Belgin noch Nuray denkt dat de tweede generatie als vanzelf geëmancipeerder is en het allemaal vanzelf wel goedkomt als je het wat tijd geeft. Belgin: “De verwachtingen van jonge mannen en vrouwen lopen uiteen. Er is meer vrijheid, voor vrouwen is een goede opleiding niet meer zo’n strijdpunt als het bij mij vroeger was. Maar naast die studie wordt tegelijkertijd verwacht dat ze de rol van gastvrouw op zich nemen in het gezin. Het is een mengsel van een grotere vrijheid en beperking waar jonge vrouwen nu mee opgroeien, terwijl aan jongens niet zoveel eisen gesteld worden.”

Nuray: “Een goede echtgenoot is voor veel ouders een man die zijn woordje klaar heeft en een goede boterham verdient.”

Belgin: “Mijn zoon die nu puber is, ziet zijn vader meestal koken, maar dat is voor veel jongens niet vanzelfsprekend. Van de generatie jongens die nu aan trouwen toe is, zijn er nog heel wat die het liefst ‘met hun moeder trouwen’, want dat is reuze comfortabel. Maar hun echtgenotes passen voor zo’n beperkte rol. Je ziet dat het pas echt hard gaat spelen als er kinderen komen, omdat vrouwen hun man dan confronteren dat zij niet alles alleen kunnen doen. Gevolg is dat het aantal echtscheidingen flink toeneemt. In mijn omgeving zie ik ook mannen die de discussie met hun vrouw aangaan. Het is weliswaar een kleine groep, maar ze zijn vast van plan om er samen uit te komen.”

Opvoeden

Belgin en Nuray hebben beiden, elk op een andere manier, een vrij traditionele opvoeding gehad. Het is vooral aan hun eigen doorzettingsvermogen te danken dat ze gestudeerd hebben. Elk hebben ze ook een typische vorm van verzet gepleegd. Belgin liet het goed leren koken erbij zitten, Nuray vertikte het om te leren naaien. Dingen die elk net meisje voor haar huwelijk moet leren. Nu roert de man van Belgin net zo vaak in de pannen als zij en als er een knoop aangezet moet worden is het Nurays man die naald en draad pakt. Nuray: “Mijn vader was daar ook wel typisch in. Aan de ene kant mocht ik niet zoveel, minder dan ik in Turkije had gemogen. Verder studeren mocht niet in een andere stad. Maar aan de andere kant leerde hij me wel hoe ik een band moest verwisselen, zodat ik niet hulpeloos langs de weg kwam te staan met een lekke band.”

Je zou denken dat mannen zich, net zo goed als vrouwen, willen onttrekken aan een controlerende, onderdrukkende omgeving die bepaalt wat hoort en wat ongepast is. Belgin en Nuray zien echter dat het vaak de vrouwen zijn die er aan trekken, die hebben er toch meer bij te winnen.

Zelf zijn ze erop gespitst om hun kinderen op te voeden tot zelfstandige

Nuray.

mensen die niet in hokjes en patronen denken. Belgin: “Ik heb een puberzoon en een dochtertje, als zij op een gegeven moment uit huis gaan moeten ze voor zichzelf kunnen zorgen: hun huishouding betalen en bestieren.” Nuray heeft een zoontje en een dochtertje en probeert beide kinderen op te voeden met het idee van gelijkwaardigheid. “Ik probeer mijn zoon bij te brengen dat je niet in hokjes hoeft te denken over wat meisjesachtig of jongensachtig is. Dat het leuk kan zijn en niet raar om met zijn zusje en haar vriendinnetjes te spelen is een mogelijkheid die hij zelf niet verzint. Hij trekt juist naar jongens die ouder en stoerder zijn dan hij. Mijn dochtertje is zo zorgzaam dat ik haar daarin afrem. Ik wil niet dat het voor haar volstrekt vanzelfsprekend wordt dat ze voor anderen zorgt. En al helemaal niet voor haar broertje die zich dat makkelijk laat aanleunen. Mijn man en ik willen dat ze meer kanten van zichzelf zullen ontwikkelen, niet alleen wat hen van nature al makkelijk afgaat. En je moet ook een beetje tegenwicht bieden aan de invloed van de oma’s.”

Belgin: “En we hopen natuurlijk dat wij het goed doen.”

Nuray: “Minister Plasterk wil toch mannen benoemen die een jaar als ambassadeur en rolmodel optreden. Ik hoop dat er een Turkse man bij is. Een herkenbaar gezicht kan toch verschil maken, ook al is het misschien maar een beetje.” ■